

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب اسلامی

(۳۴)

سال سی و چهارم انقلاب - ۱۳۹۱

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دارابی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱	مقدمه	۱
۲	اهم رخدادهای سال سی و چهارم انقلاب - ۱۳۹۱	۲
۳	سیاسی و امنیتی	۳
۳	آغاز دور جدید مذاکرات با گروه ۵+۱	۳
۳	دستگیری اعضای شبکه تروریستی وابسته به رژیم صهیونیستی	۳
۳	تصویب طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۳
۳	سفر رئیس جمهور به جزیره ابوموسی	۳
۴	برگزاری شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد در تهران	۴
۴	آزادی ۴۸ زائر ایرانی ربوده شده در سوریه پس از چند ماه اسارت	۴
۵	برکناری وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی	۵
	استیضاح وزیر کار و امور اجتماعی و حواشی آن	
۶	دستاوردهای حوزه دفاع و امنیت ملی	۶
۷	اقتصادی	۷
۷	بهره‌برداری از نخستین لوکوموتیو ملی ایران به نام	۷
۷	ابلاغ سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی	۷
۷	اجتماعی	۷
۷	قهرمانی کشتی‌گیران ایرانی	۷
۸	رونمایی از دو طرح کلان ملی در حوزه فناوری	۸
۸	اجرای رسمی طرح پزشک خانواده در کشور	۸
۸	وقوع زمین لرزه در آذربایجان شرقی	۸
۸	بسته‌های تشویقی خانواده با هدف افزایش میزان باروری	۸
۹	تصادف اتوبوس راهیان نور	۹
۹	پرتاب موفقیت‌آمیز کاوشگر پیشگام به همراه موجود زنده	۹
۱۰	رونمایی از مدل جدید و پیشرفته دو ماهواره ناهید و زهره و ماهواره یاب نصیر یک	۱۰
۱۰	کسب نتایج مطلوب در المپیک لندن	۱۰
۱۰	جمع بندی	۱۰

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله شد. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه شده و دستاوردهای بسیاری به همراه داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب در حال حاضر، نه تنها شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، بلکه وقایعی که از سر گذرانده نیز ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم.^۱ این شماره به تحولات و مسائل ایران در سال سی و چهارم انقلاب اختصاص دارد. برگزاری شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد در تهران، آغاز دور جدید مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱، تنش میان سران قوا، پرتاب موفقیت‌آمیز کاوشگر پیشگام و وقوع زمین‌لرزه در آذربایجان شرقی از جمله رخداد‌های مهم ایران در سال ۱۳۹۱ است.

۱. منبع اصلی برای بررسی این رخدادها، رسانه‌ها است.

□ اهم رخدادهای سال سی و چهارم انقلاب - ۱۳۹۱

■ سیاسی و امنیتی

■ آغاز دور جدید مذاکرات با گروه ۵+۱

اوایل سال ۱۳۹۱ کشورهای گروه ۵+۱ خواستار مذاکره با ایران شدند. ۲۶ فروردین دور تازه مذاکرات پس از ۱۵ ماه وقفه، در استانبول آغاز شد. این مذاکرات در بغداد (سوم خرداد)، مسکو (۲۹ خرداد) و آلمانی (دور اول^۱- هشت اسفند) پیگیری شد، اما طرفین به نتیجه ملموسی دست نیافتند. غربی‌ها همزمان با مذاکرات، تحریم‌های دیگری را علیه ایران اعمال کردند.^۲ همچنین در سال ۱۳۹۱، ایران نسل جدیدی از سانتریفیوژها را در سایت نطنز نصب کرد.^۳

■ دستگیری اعضای شبکه تروریستی وابسته به رژیم صهیونیستی

۲۲ فروردین ۱۳۹۱، وزارت اطلاعات از دستگیری اعضای یک شبکه تروریستی وابسته به رژیم صهیونیستی خبر داد. این وزارتخانه در اطلاعیه‌ای اعلام کرد شبکه بزرگ ترور و خرابکاری رژیم اشغالگر قدس و تعدادی از هسته‌های حفاظت شده عملیاتی آنها، طی سلسله عملیاتی در چند استان مرزی و مرکزی شناسایی و گروهی از تروریست‌های جنایت‌پیشه و مزدوران همکار آنها بازداشت شدند. بر اساس این اطلاعیه تعدادی از هسته‌های عملیاتی بازداشت شده، آماده انجام عملیات تروریستی بودند و در محل اختفای آنها مقادیر قابل توجهی بمب‌های سنگین آماده انفجار، انواع مسلسل و سلاح‌های کمری و صدا خفه‌کن، تجهیزات نظامی، مخابراتی و دیگر ابزارآلات تروریستی کشف و ضبط شد.^۴

■ تصویب طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مجلس شورای اسلامی

«قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»، فروردین سال ۱۳۹۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. مطابق این طرح نمایندگان در ابتدای هر دوره مجلس شورای اسلامی، هیئتی را (مركب از یکی از نواب رئیس مجلس، یک نفر از اعضای کمیسیون اصل ۹۰، یک نفر از اعضای کمیسیون قضایی و حقوقی و چهار نفر از سایر نمایندگان) انتخاب می‌کنند تا به گزارش‌های واصله درباره سوءاستفاده و تخلف مالی یا اخلاقی نماینده، رفتار خلاف شئون نمایندگی، اعمال خلاف امنیت ملی و سایر اعمال مجرمانه و نیز غیبت، تأخیر و بی‌نظمی نمایندگان رسیدگی نماید. هیئت با توجه به اهمیت تخلفات و شرایط و موقعیت ارتکاب، درباره اعمال مجازات از جمله تذکر شفاهی یا کتبی، کسر حقوق از یک ماه تا یک سال، محرومیت از عضویت در مجامع و شوراها، محرومیت از نامزدی برای عضویت در هیئت رئیسه مجلس و کمیسیون‌ها و اعلام تخلف نماینده در صحن مجلس تصمیم می‌گیرد.^۵

■ سفر رئیس‌جمهور به جزیره ابوموسی

۲۳ فروردین ۱۳۹۱ رئیس‌جمهور ایران، در چارچوب سفرهای استانی به استان هرمزگان رفت. آقای احمدی‌نژاد در این سفر، از جزیره ابوموسی دیدار و در جمع مردم این جزیره سخنرانی کرد.^۶ این اقدام رئیس‌جمهور ایران، با واکنش تند

۱. آلمانی دو ۱۶ فروردین ۱۳۹۲ برگزاری شد.

۲. بی بی سی، جزئیات تحریم‌های تازه اروپا علیه ایران از زبان دیپلمات‌های اروپایی، ۱۳۹۱/۱۰/۳۰

۳. ایسنا، عباسی در پاسخ به ایسنا تأیید کرد: نصب نسل جدید سانتریفیوژها در نطنز، ۱۳۹۱/۱۱/۲۵

۴. ایسنا، وزارت اطلاعات خبر داد: دستگیری اعضای یک شبکه تروریستی رژیم صهیونیستی، ۱۳۹۱/۱/۲۲

۵. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، http://rc.majlis.ir/fa/law/print_version/، ۸۱۰۳۰۵

۶. ایسنا، رییس‌جمهور در ابوموسی: ملت ایران هیچ نگرانی از ناحیه تحریف اسامی چون خلیج فارس ندارد، ۱۳۹۱/۱/۲۳

مقامات کشور امارات متحده عربی، اتحادیه عرب، اتحادیه بین‌المجالس و شورای همکاری خلیج فارس روبرو شد.^۱ در مقابل، جمهوری اسلامی بازدید احمدی‌نژاد از جزیره ابوموسی را موضوعی داخلی اعلام کرد و ابوموسی را همچون تنب کوچک و تنب بزرگ، بخش غیرقابل تجزیه خاک ایران و تحت حاکمیت جمهوری اسلامی دانست.^۲

▪ برگزاری شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد در تهران

شانزدهمین نشست سران جنبش عدم تعهد، نهم شهریور ۱۳۹۱ در تهران آغاز شد. در این نشست دو روزه، ۲۴ رئیس‌جمهور، سه پادشاه، هشت نخست‌وزیر، نه معاون رئیس‌جمهور، دو رئیس مجلس، نه فرستاده ویژه رؤسای کشورها و ۸۰ وزیر حضور داشتند.^۳ مقام معظم رهبری در سخنرانی افتتاحیه این نشست ضمن اشاره به دوران گذار در نظام بین‌الملل، بر لزوم احیای جنبش عدم تعهد و ایفای نقش این جنبش در شکل‌دهی به آینده نظام بین‌الملل تأکید کردند. ایشان همچنین امنیت را پدیده‌ای مشترک و غیرقابل تبعیض ذکر کردند و ضمن تقبیح عملکرد امنیت‌زدای انبارداران سلاح هسته‌ای فرمودند: "سلاح هسته‌ای نه تأمین‌کننده امنیت و نه مایه تحکیم قدرت سیاسی است، بلکه تهدیدی برای این هر دو است. جمهوری اسلامی ایران استفاده از سلاح هسته‌ای و شیمیائی و نظائر آن را گناهی بزرگ و نابخشودنی می‌داند. ما شعار «خاورمیانه عاری از سلاح هسته‌ای» را مطرح کرده‌ایم و به آن پایبندیم. من تأکید می‌کنم که جمهوری اسلامی هرگز در پی تسلیحات هسته‌ای نیست، و نیز هرگز از حق ملت خود در استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای چشم‌پوشی نخواهد کرد. شعار ما «انرژی هسته‌ای برای همه، و سلاح هسته‌ای برای هیچکس» است. ما بر این هر دو سخن پای خواهیم فشرد و می‌دانیم که شکستن انحصار چند کشور غربی در تولید انرژی هسته‌ای در چهارچوب معاهده عدم اشاعه، به سود همه کشورهای مستقل و از جمله کشورهای عضو جنبش عدم تعهد است."^۴

در شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد، محمد مرسی، رئیس‌جمهور مصر (که کشورش ریاست این جنبش را عهده‌دار بود) ریاست سه ساله جنبش را به محمود احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور ایران تحویل داد.

▪ آزادی ۴۸ زائر ایرانی ربوده شده در سوریه پس از چند ماه اسارت

۲۰ دی ۱۳۹۱، بعد از ۱۵۸ روز، زائران ایرانی حرم حضرت زینب(س) از بند رها شدند و به کشور بازگشتند. شورشیان مسلح سوری، این زائران را ۱۴ مرداد ۱۳۹۱ در مسیر حرم حضرت زینب (س) در منطقه ریف دمشق ربودند. به گفته معاون وزیر اطلاع‌رسانی سوریه، هیچ معامله‌ای برای آزادی ۴۸ زائر ایرانی صورت نگرفت. علی‌اکبر صالحی وزیر امور خارجه وقت پس از آزادی این زائران، در گفت‌وگوی تلفنی با وزرای خارجه قطر و ترکیه و مسئولان سوریه، از آنها به خاطر مشارکت در آزادی زائران ایرانی قدردانی کرد.^۵

۱. ایسنا، واکنش کشورهای عربی به سفر احمدی‌نژاد به جزیره بوموسی، ۱۳۹۱/۱/۲۵

۲. ایسنا، سنایی در گفت‌وگو با ایسنا: ابوموسی بخش غیرقابل تجزیه خاک ایران است، ۱۳۹۱/۱/۲۵

۳. خبرگزاری فارس، ۱۳۹۱/۶/۹

۴. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، ۱۳۹۱/۶/۹

۵. ایسنا، ۲۱ دی ۱۳۹۱

▪ برکناری وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

محمود احمدی نژاد رئیس جمهور، هفتم دی ۱۳۹۱ طی حکمی، "مرضیه وحید دستجردی" وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را از سمت خود برکنار کرد. خانم دستجردی، نخستین بانوی وزیر بعد از انقلاب اسلامی، در پی انتقاد از تعلق نگرفتن ارز به دارو و تجهیزات پزشکی، از کابینه کنار گذاشته شد.^۱

▪ استیضاح وزیر کار و امور اجتماعی و حواشی آن

حواشی جلسه استیضاح وزیر کار و امور اجتماعی دولت دهم، یکشنبه سیاه دولت و مجلس را رقم زد. نمایندگان مجلس نهم ۱۵ بهمن ۱۳۹۱ عبدالرضا شیخ الاسلامی را به خاطر بی توجهی به قانون و قانون سستی در نصب و عدم عزل سعید مرتضوی^۲ از مسئولیت صندوق تأمین اجتماعی استیضاح کردند.^۳

در جلسه استیضاح، پس از اظهار نظر موافقان استیضاح و دفاع وزیر کار، رئیس دولت دهم برای دفاع از عملکرد وزیر، پشت تریبون قرار گرفت. آقای احمدی نژاد، رئیس مجلس را به دخالت در امور اجرایی متهم و تهدید به افشای برخی مطالب کرد. وی سپس فایل صوتی در خصوص دیدار سعید مرتضوی و فاضل لاریجانی در جلسه علنی پخش کرد. در این کلیپ فاضل لاریجانی درخواست خود مبنی بر مشارکت با گروه «ز» (بابک زنجانی) و سازمان تأمین اجتماعی را مطرح و اعلام کرد برای این کار حاضر است موافقت برادرانش علی لاریجانی، رئیس مجلس و صادق لاریجانی، رئیس قوه قضاییه را نیز کسب کند. این اقدام رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی را به واکنش واداشت و فضای مجلس را ملتهب کرد. هر چند نمایندگان مجلس، وزیر را از کار برکنار کردند، اما حاشیه‌های جلسه استیضاح، موجبات نگرانی افکار عمومی را فراهم آورد.

۱. خانم وزیر در خصوص دلیل برکنار خود می‌گوید: تقریباً شش ماه بعد از اینکه من در دولت داشتم سایت‌های مختلف نیز می‌زدند که ایشان وزیری است که حرف رئیس خود را نمی‌خواند و گوش نمی‌کند و می‌خواهند برکنارش کنند بنابراین این مربوط به سال آخر نبود و از ابتدا این موارد برای من وجود داشت. در مورد بودجه سلامت و وقتی هدفمندی یارانه‌ها مطرح بود در مجلس لابی می‌کردیم چرا که مجلس جای لابی است و ما هم می‌خواستیم سهم سلامت را از هدفمندی بگیریم اما به خاطر دارم که رئیس جمهور با من تماس گرفتند و با صدای بلند پرخاش کردند که معاونان شما در مجلس چه می‌کنند و فلانی و فلانی که هستند و چرا آن‌جا هستند و بنده نیز آنقدر عصبانی شدم و پرخاشگرایانه گفتم که چطور افراد فلان وزارتخانه که فلانی وزیرش است می‌توانند بروند لابی کنند اما وزارت بهداشت که وظیفه‌اش تأمین سلامت مردم است نمی‌تواند؟ از اسفند ۹۱ بنده به زور خود را در ستاد تدابیر ویژه دولت جای دادم چرا که رئیس دولت موافقت نمی‌کرد که بنده عضو ستاد تدابیر شوم اما از کانال دیگری خود را وارد این ستاد کردم چون با مسائل بهداشتی و دارو سرو کار داشت. وقتی وارد ستاد تدابیر ویژه دولت شدم، دیدم که وضع ارز به شدت وخیم است بنابراین به دوستانم گفتم به شدت به دنبال ارز برای تأمین دارو باشید چرا که نیازمند دو و نیم میلیارد دلار برای مسائل پزشکی بودیم اما از این میزان فقط ۴۱ و نیم میلیون دلار به مسائل دارو و تجهیزات پزشکی اختصاص یافت در حالی که ارز برای لوازم پزشکی هزینه شده بود و همین امر خونم را به جوش آورد. به این نتیجه رسیدم که اگر این موضوع را علنی نکنم از هیچ راهی نمی‌توانم ارز دارو را تأمین کرد چون هر چه در جلسات علنی می‌گفتم تذکر می‌دادند. گفتم ارزی به ما نمی‌دهند و به لوازم آرایشی اختصاص دارد چون در اولویت بندی وزارت صنعت، تجهیزات پزشکی اولویت هشتم، اما خوراک سگ و دسته بیل اولویت سوم و چهارم. من اینها را مرتب به آقایان گزارش دادم اما آنها به این نتیجه رسیدند بنده را عزل کنند و بعد در روزنامه‌های دولتی خود نوشتند که وزارت بهداشت، ارز دارو را برای واردات لوازم آرایشی استفاده کرده است. بنده دیدم تنها چیزی که آقایان از آن وحشت دارند افکار عمومی است و بنده نیز آن مسائل را به خاطر مردم و سلامت آنان و در مقابل تهمت‌ها و افراط‌ها علنی کردم تا بتوانم ارز بگیرم که جواب هم داد. من هر روز تقریباً حدس می‌زدم (عزل شوم) و از ۳ ماه قبل منتظر بودم. به مسئول دفتر سفارش کردم سایت دولت را چک کند و به من خبر بدهد. (برنامه شناسنامه، شبکه سه سیما، ۱۳۹۳/۲/۱۸)

۲. طبق ماده ۱۲۴ قانون استخدام کشوری، نصب قاضی تعلیق شده به مناصب دولتی ممنوع است؛ در حالی که قاضی مرتضوی به اتهام آمریت در انتقال بازداشت شدگان حوادث سال ۱۳۸۸ به کهریزک، معلق شده بود. دیوان عدالت اداری نیز مرداد ۱۳۹۱ حکم ابطال انتصاب مرتضوی را ابلاغ کرد. (ایسنا، رییس دیوان عدالت اداری به ایسنا خبر داد: ابطال حکم انتصاب «سعید مرتضوی» در تأمین اجتماعی، ۱۳۹۱/۵/۹)

۳. خبرگزاری خانه ملت، ۱۳۹۱/۱/۳

دو هفته بعد مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از مردم آذربایجان شرقی فرمودند: "قضیه‌ای در مجلس پیش آمد؛ قضیه بدی بود، قضیه نامناسبی بود؛ هم ملت را ناراحت کرد، هم نخبگان را ناراحت کرد. ... رئیس یک قوه به استناد یک اتهام ثابت نشده و مطرح نشده‌ای در دادگاه، دو قوه دیگر را متهم کرد؛ این کار بدی بود، این کار نامناسبی بود؛ اینجور کارها، هم خلاف شرع است، هم خلاف قانون است، هم خلاف اخلاق است، هم تزییع حقوق اساسی مردم است. ... بنده فعلاً نصیحت می‌کنم. این کار، کار شایسته‌ای برای نظام جمهوری اسلامی نیست. آن طرف قضیه هم، اصل این استیضاحی که در مجلس انجام گرفت، غلط بود. خب، استیضاح باید یک فایده‌ای داشته باشد. چند ماه به پایان کار دولت، استیضاح یک وزیر، آن هم باز با یک علت و دلیلی که مربوط به خود آن وزیر نیست، چه معنی دارد؟ چرا؟ این هم غلط بود. ... دفاعی هم که رئیس محترم قوه از خودش کرد، آن هم یک قدری زیاده‌روی بود؛ لزومی نداشت. ... من از مسئولان قوا و مسئولان کشور همیشه حمایت کردم؛ باز هم هر کسی که مسئولیتی بر دوش دارد، بنده از او حمایت می‌کنم، به او کمک می‌کنم؛ اما این کارها را نمی‌پسندیم؛ این کارها متناسب با تعهدها نیست؛ با سوگندهائی که خورده شده، مناسب نیست. این ملت عظیم را ببینند؛ شایسته این ملت، رفتار دیگری است. امروز مسئولان باید همه تلاششان را بکنند برای اینکه گره‌های اقتصادی را باز کنند، مشکلات را برطرف کنند." ^۱

▪ دستاوردهای حوزه دفاع و امنیت ملی

صنعت دفاعی کشور در سی و چهارمین سال انقلاب اسلامی، پر رونق بود. در سال ۱۳۹۱ نسل چهارم موشک فاتح ۱۱۰ با قابلیت نقطه‌زنی و برد بیش از ۳۰۰ کیلومتر^۲ با موفقیت آزمایش شد. جنگنده قاهر ۳۱۳^۳ رونمایی و طارق، سومین زبردریایی فوق سنگین "کیلو کلاس" به آب انداخته شد.^۴ خط تولید سامانه ضدزره دهلاویه^۵ و سکوی تست‌های پروازی آرمیتا به بهره‌برداری رسید و گونه جدید خمپاره به نام وفا و موتور دریایی "بنیان ۴" رونمایی شد.^۶ شکار پهپاد متجاوز آمریکایی، موسوم به عقاب تیزبین از دیگر دستاوردهای دفاعی سال ۱۳۹۱ بود. نیروی دریایی سپاه، آذر سال ۱۳۹۱ دومین پهپاد متجاوز آمریکایی (بعد از پهپاد آر.کیو ۱۷۰) را شکار کرد. پهپاد اسکن ایگل (ScanEagle) با هدف شناسایی و جمع‌آوری اطلاعات، در حال گشت‌زنی در منطقه عمومی خلیج فارس بود که به محض ورود به فضای جمهوری اسلامی ایران در تور یگان‌های پدافندی و سامانه‌های کنترلی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گرفتار شد.^۷ عقاب

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی، ۱۳۹۱/۱۱/۲۸

۲. خبرگزاری مهر، نسل چهارم موشک فاتح ۱۱۰ با قابلیت نقطه‌زنی با موفقیت آزمایش شد، ۱۳۹۱/۵/۱۴

۳. جنگنده قاهر ۳۱۳ دهه فجر سی و چهارمین سال انقلاب اسلامی رونمایی شد. همه مراحل طراحی و ساخت جنگنده قاهر ۳۱۳ را متخصصان سازمان صنایع هوایی وزارت دفاع انجام دادند. این جنگنده پیشرفته با مشخصات ظاهری منحصر به فرد، دارای سطح مقطع راداری بسیار کم و همچنین قابلیت انجام عملیات پروازی در ارتفاع پست است. استفاده از مواد پیشرفته در ساخت هواپیما، توان حمل تسلیحات پیشرفته بومی، قدرت تهاجمی بالا، قابلیت نشست و برخاست با طول باند کوتاه و تعمیر و نگهداری آسان و سریع از ویژگی‌های قاهر ۳۱۳ است. (ایسنا، ۱۳۹۱/۱۱/۱۴)

۴. در ساخت و تعمیر زبردریایی‌های کیلوکلاس یا «طارق»، بالاترین تکنولوژی بکار رفته است. این زبردریایی ساخت روسیه خرداد ۱۳۹۱ به همت متخصصان ایرانی تعمیر و به آب انداخته شد. این در حالی است که هیچکدام از کشورهای که این نوع زبردریایی را در اختیار دارند، در وادی تعمیرات اساسی وارد نشده‌اند. به گفته فرمانده فنی وقت نیروی دریایی ارتش، کشور سازنده با این استدلال که در ایران بستر و تجهیزات لازم برای تعمیر وجود ندارد، سعی می‌کرد برخی مکانیزم‌های حساس و حیاتی زبردریایی را به کشور خودش ببرد، اما زمانی که ایران تعمیر زبردریایی را آغاز کرد، از این کار منصرف شد. به گفته دریادار زمینی، متخصصان ایرانی دو سال و نیم زودتر از برآورد روسها، زبردریایی طارق را تعمیر کردند. (خبرگزاری فارس، ۱۳۹۲/۱۰/۲۹)

۵. ایسنا، افتتاح خط تولید و تحویل انبوه موشک ضد زره دهلاویه، ۱۳۹۱/۴/۱۷

۶. ایسنا، ۶ دستاورد مهم دفاعی رونمایی شد، ۱۳۹۱/۵/۳۱

۷. خبرگزاری های رسمی، ۱۳۹۱/۹/۱۴

رصدکننده یا اسکن ایگل نسل دیگری از پهبادهای سری آر.کیو است که با عنوان A21 شناخته می‌شود و آمریکا برای جاسوسی در زمینه فعالیت‌های اقتصادی کشورها از آنها استفاده می‌کند.^۱

■ اقتصادی

سال ۱۳۹۱ برای اقتصاد ایران سال دشواری بود. در این سال اقتصاد کشور تکانه‌های کم‌سابقه‌ای را با منشأ داخلی و خارجی تجربه کرد. پیامدهای اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها، افزایش چندباره نرخ ارز و تشدید تحریم‌های تجاری و مالی بین‌المللی علیه کشور از این جمله بود. این شرایط منجر به بروز رکود تورمی در اقتصاد کشور شد، که به ویژه پس از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها نشانه‌های اولیه آن ظاهر شده بود.^۲

■ بهره‌برداری از نخستین لوکوموتیو ملی ایران به نام سفیر

اولین کارخانه تخصصی ساخت لوکوموتیو ملی ایران به نام سفیر، ۲۷ تیر ۱۳۹۱ افتتاح شد. هدف این کارخانه تامین نیروی کشش مورد نیاز حمل و نقل ریلی مسافری در کشور، در راستای نیل به تحقق سهم ۱۸ درصدی این بخش از کل حمل و نقل مسافر در کشور است.^۳

■ ابلاغ سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

رهبر معظم انقلاب اسلامی با ابلاغ سیاست‌های کلی "تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی" دولت را مکلف کردند راهکارهای عملیاتی کردن این سیاست‌ها را در کمترین زمان ممکن، تنظیم کند و پیگیری‌های قانونی را انجام دهد. بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره‌وری عوامل تولید، گسترش اقتصاد دانش‌بنیان، حمایت از تولید محصولات راهبردی، بهبود فضای کسب و کار با هدف افزایش تولید ملی، تنظیم نقش نهادهای عمومی غیردولتی اقتصادی در جهت تولید ملی، گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف از محورهای این سیاست است.^۴

■ اجتماعی

■ قهرمانی کشتی‌گیران ایرانی

کشتی‌گیران آزاد و فرنگی ایران در سال ۱۳۹۱ قهرمان جهان شدند. ۲۴ اردیبهشت تیم ملی کشتی آزاد ایران در رقابت‌های جام جهانی باکو با برتری مقابل میزبان به مقام قهرمانی دست یافت.^۵ هفته بعد هم در روسیه، فرنگی‌کاران برای سومین سال متوالی قهرمان جام جهانی کشتی فرنگی شدند.^۶

۱. تسنیم، ۱۳۹۱/۹/۱۴

۲. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، خلاصه تحولات اقتصادی کشور ۱۳۹۱، تاریخ انتشار: اسفند ۱۳۹۲، https://www.cbi.ir/SimpleList/AnnualReview_fa.aspx

۳. فارس نیوز، افتتاح اولین کارخانه تخصصی ساخت لوکوموتیو در ایران با حضور رئیس جمهور، ۱۳۹۱/۴/۲۷

۴. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۳۹۱/۱۱/۲۴

۵. ایسنا، ایران قهرمان جام جهانی کشتی آزاد شد، ۱۳۹۱/۲/۲۴

۶. ایسنا، ایران قهرمان جام جهانی کشتی فرنگی شد، ۱۳۹۱/۲/۳۱

▪ رونمایی از دو طرح کلان ملی در حوزه فناوری

«تورین (گرید) محاسباتی ملی» و «شبکه ملی فرهنگ» نهم خرداد با حضور رئیس جمهور، رونمایی شد. طرح کلان ملی فناوری «تورین (گرید) محاسباتی ملی» از سال ۱۳۸۸ در پژوهشگاه دانش‌های بنیادی (IPM) آغاز شد. در فاز اول این طرح کلان ملی فناوری و نوآوری، در دو دانشگاه مرکز ابررایانه ملی راه‌اندازی شد. هدف از فناوری گرید، یکپارچه کردن منابع پردازشی شامل رایانه‌ها، داده‌های خام، آشکارسازها و دستگاه‌های آزمایشگاهی است که از طریق یک شبکه (مانند اینترنت) به همدیگر متصل شده‌اند؛ با فناوری گرید می‌توان منابع محاسباتی دانشگاه‌ها یا موسسات کشور یا چندین موسسه بین‌المللی را یکپارچه کرد.

هدف «شبکه ملی فرهنگ» هم بهره‌گیری از زیر ساخت مناسب و برقراری ارتباط پرسرعت میان مراکز فرهنگی در سراسر کشور با شبکه ملی داده‌ها، ایجاد شبکه ارتباطی اختصاصی (VPN)، انتشار و بهره‌گیری از رسانه‌های دیجیتال به صورت برخط و برنامه‌ریزی جهت آموزش حرفه‌ای به هزار نفر در سراسر کشور عنوان شد.^۱

▪ اجرای رسمی طرح پزشک خانواده در کشور

اجرای طرح پزشک خانواده از ۲۵ تیر ۱۳۹۱ در کشور آغاز شد. این طرح که هدف نهایی آن ارتقای سطح سلامت مردم است، با همکاری وزارت بهداشت و وزارت کار و رفاه و تامین اجتماعی اجرا شده است. بر اساس این طرح، هر خانوار یک پزشک عمومی را به عنوان پزشک خانواده انتخاب و نزد او ثبت‌نام می‌کنند. پس از ثبت‌نام و تشکیل پرونده، این پزشکان، امور بهداشت و سلامت خانوار را بر عهده می‌گیرند و در صورت نیاز آنان را به متخصص ارجاع می‌دهند.^۲

▪ وقوع زمین لرزه در آذربایجان شرقی

۲۱ مرداد ۱۳۹۱، دو زمین‌لرزه پی‌درپی، اهر، ورزقان و هریس در آذربایجان شرقی را لرزاند. این دو زلزله بیش از شش ریشتری، ۳۰۶ کشته و سه هزار و ۳۷ مصدوم بر جای گذاشت. بر اثر این زمین لرزه، ۴۱۰ روستا تخریب شد و ۶۵ روستا به طور کامل از بین رفت. طبق تخمین‌ها، کل میزان خسارت این زلزله، بیش از ۱۰ هزار و ۷۹۴ میلیارد ریال بوده است.^۳

▪ بسته‌های تشویقی خانواده با هدف افزایش میزان باروری

شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۳۰ مهر ۱۳۹۱ راهبردها و اقدامات ملی درباره تحولات جمعیتی کشور را اعلام کرد. راهبرد کلان این مصوبه، جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضائات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی، آمایش و پایش مستمر جمعیتی است. در این مصوبه به فرهنگ‌سازی برای دستیابی به جمعیت مطلوب، تدوین سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی برای دستیابی به نرخ باروری مناسب، جمعیت مطلوب و لغو سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات مشوق کاهش باروری، آمایش مستمر جمعیتی کشور و تدوین سیاست‌های مهاجرتی به منظور جهت‌دهی به جابجایی‌های جمعیتی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و اهتمام به

۱. ایسنا، با حضور رئیس جمهور «تورین محاسباتی ملی» و «شبکه ملی فرهنگ» رونمایی شدند، ۱۳۹۱/۳/۹

۲. جام جم آنلاین، اجرای طرح پزشک خانواده در استان فارس، ۱۳۹۱/۴/۲۵

۳. پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله، زمین‌لرزه‌های دوگانه ۲۱ مرداد ۱۳۹۱ (۱۱ اوت ۲۰۱۲) - اهر - ورزقان آذربایجان شرقی، <http://www.iiess.ac.ir>

ارتقای کیفی جمعیت کشور از طریق متناسب ساختن نرخ باروری خانواده‌ها با شرایط و اقتضات سلامت، معیشت و فرهنگ آنها اشاره شده است.

این اقدام شورای عالی انقلاب فرهنگی پس از آن صورت گرفت که برخی مسئولان درباره کاهش نرخ رشد جمعیت کشور هشدار دادند. مرضیه وحید دستجردی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وقت، ۲۷ بهمن ۱۳۹۰ اعلام کرد نرخ رشد جمعیت کشور به یک و سه دهم درصد رسیده است که اگر با همین آهنگ پیش برویم، نرخ رشد جمعیت در آینده‌ای نزدیک منفی می‌شود.^۱ مقام معظم رهبری هم سوم مرداد ۱۳۹۱ در جمع کارگزاران نظام با اشاره به این موضوع، فرمودند: "ما باید در سیاست تحدید نسل تجدیدنظر کنیم. سیاست تحدید نسل در یک برهه‌ای از زمان درست بود؛ یک اهدافی هم برایش معین کردند. آن طوری که افراد متخصص و عالم و کارشناسان علمی این قسمت تحقیق و بررسی کردند و گزارش دادند، ما در سال ۷۱ به همان مقاصدی که از تحدید نسل وجود داشت، رسیدیم. از سال ۷۱ به این طرف، باید سیاست را تغییر می‌دادیم؛ خطا کردیم، تغییر ندادیم. امروز باید این خطا را جبران کنیم. کشور باید نگذارد که غلبه نسل جوان و نمای زیبای جوانی در کشور از بین برود؛ و از بین خواهد رفت اگر به همین ترتیب پیش برویم؛ آن طوری که کارشناس‌ها بررسی علمی و دقیق کردند. ... در این سیاست تحدید نسل حتماً بایستی تجدیدنظر شود و کار درستی باید انجام بگیرد. این مسئله افزایش نسل و اینها جزو مباحث مهمی است که واقعاً همه مسئولین کشور- نه فقط مسئولین اداری- روحانیون، کسانی که منبرهای تبلیغی دارند، باید در جامعه درباره آن فرهنگ‌سازی کنند؛ از این حالتی که امروز وجود دارد- یک بچه، دو بچه- باید کشور را خارج کنند. رقم صد و پنجاه میلیون و دویست میلیون را اول امام گفتند- و درست هم هست- ما باید به آن رقم‌ها برسیم."^۲

▪ تصادف اتوبوس راهیان نور

تصادف اتوبوس راهیان نور، ده‌ها کشته بر جای گذاشت. این سانحه ۲۹ مهر ۱۳۹۱ در محور ایذه به شهرکرد رخ داد و طی آن ۲۶ دانش آموز دختر جان باختند و ۱۸ نفر مصدوم شدند.^۳ مقام معظم رهبری در پیامی این حادثه اندوه‌بار را "به همه بازماندگان خصوصاً اولیاء و مربیان و همکلاسی‌های داغ‌دیده آنان" تسلیت گفتند.^۴

▪ پرتاب موفقیت‌آمیز کاوشگر پیشگام به همراه موجود زنده

نهمین روز بهمن ۱۳۹۱، در آستانه سی و چهارمین دهه فجر انقلاب اسلامی، کاوشگر «پیشگام» (کاوشگر ۵) ایران، حامل موجود زنده، با موفقیت به فضا پرتاب شد. پرتاب موفقیت‌آمیز کاوشگر «پیشگام»، گامی بلند برای دانشمندان و متخصصان فضایی ایران در عرصه فناوری پیشرفته فضایی که در انحصار چند کشور معدود است، به شمار می‌آید. دسترسی به ارتفاع بیش از ۱۲۰ کیلومتری، ارسال موجود زنده (میمون) با فیزیولوژی شبیه انسان، بومی‌سازی فناوری طراحی، ساخت و پرتاب کپسول زیستی، بازیابی سالم محموله، تله متری ثبت داده‌های محیطی، زیستی و تصاویر در تمامی مراحل پرتاب

۱. خبرآنلاین، وزیر بهداشت: رشد جمعیت ایران به زودی منفی می‌شود، ۱۳۹۰/۱۱/۲۷

۲. پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۹۱/۵/۳

۳. ایسنا، مرگ ۲۶ دانش آموز در حادثه واژگونی اتوبوس مسافربری در خوزستان، ۱۳۹۱/۷/۲۹

۴. پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، ۳۰ مهر ۱۳۹۱

و تعیین بارهای اکوستیکی محفظه از اهدافی بود که با پرتاب کاوشگر پیشگام و بازیابی آن حاصل شد.^۱ پیش از پیشگام، ایران از آبان ۱۳۸۵ تا شهریور ۱۳۹۱ شش کاوشگر به فضا ارسال کرده بود.^۲

▪ رونمایی از مدل جدید و پیشرفته دو ماهواره ناهید و زهره و ماهواره یاب نصیر یک

مدل مهندسی ماهواره‌های مخابراتی ناهید و زهره در دهه فجر سال ۱۳۹۱ رونمایی شد. مدل مهندسی ماهواره مخابراتی ناهید با اهدافی از جمله طراحی، ساخت و آزمون مکانیزم بازشوندگی صفحات خورشیدی، طراحی، توسعه و آزمون بخش مخابراتی ارسال و دریافت اطلاعات و توسعه و اجرای پروژه‌های مشترک چند رشته‌ای ساخته شد. مدل توسعه مهندسی ماهواره زهره نیز برای اولین بار در کشور، در پژوهشگاه فضایی وابسته به سازمان فضایی ایران طراحی و ساخته شد و اصلی‌ترین خروجی آن روند اولیه جمع‌آوری و یکپارچه‌سازی ماهواره مخابراتی است.^۳

خرداد همان سال، سامانه ستاره‌یاب ملی «نصیر ۱» با هدف تعیین موقعیت دقیق و وضعیت صحیح ماهواره در حال حرکت در مدار، رونمایی شد. سامانه بومی ستاره‌یاب نصیر یک را ۲۳ نفر از استادان، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تخصص‌های مهندسی هوا فضا، مهندسی برق و پردازشگر تصویر دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی در مدت یکسال ساختند.^۴

▪ کسب نتایج مطلوب در المپیک لندن

کاروان ورزشی ایران در المپیک ۲۰۱۲ لندن با کسب چهار مدال طلا، پنج نقره و سه برنز، جایگاه هفدهم را از آن خود کرد. در این دوره از رقابت‌ها، حمید سوریان در مسابقات کشتی، بهداد سلیمی در مسابقات وزنه‌برداری، قاسم رضایی و امید نوروزی در مسابقات کشتی فرنگی مدال طلا کسب کردند.^۵ کاروان ورزشی ایران در المپیک لندن، بهترین نتایج را از زمان المپیک ۱۹۵۶ به دست آورد؛ ایران در المپیک ملبورن جایگاه چهاردهم را کسب کرد.^۶

▪ جمع بندی

برگزاری شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد در تهران، مهم‌ترین رخداد ایران در عرصه سیاسی و دیپلماتیک بود. در این اجلاس که مقامات بیش از ۱۰۰ کشور جهان گرد هم آمده بودند، مقام معظم رهبری سیاست هسته‌ای ایران را بار دیگر اعلام کردند و فرمودند شعار ما «انرژی هسته‌ای برای همه، و سلاح هسته‌ای برای هیچکس» است. آغاز دور جدید مذاکرات هسته‌ای با گروه ۱+۵، دستگیری اعضای شبکه تروریستی وابسته به رژیم صهیونیستی و آزادی ۴۸ زائر ایرانی ربوده شده در سوریه پس از چند ماه اسارت، از دیگر رخدادهای سیاسی و دیپلماتیک ایران در سال ۱۳۹۱ بود. علنی شدن تنش میان مقامات ارشد کشور نیز حادثه تلخی بود که با نهیب مقام معظم رهبری دامنه آن کاهش

۱. ایسنا، کاوشگر «پیشگام» ایران با موفقیت به فضا پرتاب شد، ۱۳۹۱/۱۱/۹

۲. پژوهشگاه هوافضا، تاریخچه کاوشگرهای ایرانی، <http://www.ari.ac.ir/index.php/fa/>

۳. ایسنا، گام تازه ایران در پرتاب ماهواره، ۱۳۹۱/۱۱/۱۶

۴. ایسنا، سامانه ستاره‌یاب ملی «نصیر ۱» رونمایی شد، ۱۳۹۱/۳/۱۰

۵. کمیته ملی المپیک، بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ لندن، <http://www.olympic.ir/fa/history/olympicgameshistory/london>

۶. ورزش ۳، بهترین نتیجه تاریخ ورزش ایران در المپیک لندن!، ۱۳۹۱/۱۰/۲

یافت. در حوزه اقتصادی، اوج‌گیری تحریم‌ها، استمرار نوسانات شدید در قیمت‌های کلیدی و به ویژه نرخ ارز و تشدید رکود تورمی، عامه مردم را با افزایش هزینه زندگی مواجه کرد.^۱ مهم‌ترین رخداد حوزه اجتماعی پرتاب موفقیت‌آمیز کاوشگر پیشگام به همراه موجود زنده بود که بر عزم ایران در جهت توسعه توانمندی‌های علمی و فنی حکایت داشت. قهرمانی کشتی‌گیران آزاد و فرنگی در جهان و کسب نتایج مطلوب در المپیک لندن از دیگر خبرهای مهم سال ۱۳۹۱ بود. در کنار این رخدادهای شادی‌بخش، وقوع زمین لرزه در آذربایجان شرقی کام مردم را تلخ کرد.

۱. روزنامه شرق، مهم‌ترین رخداد اقتصادی سال ۹۱، ۱۳۹۱/۱۲/۲۷.